

**ODVOLANIE PODĽA § 365 ODS. 2 CIVILNÉHO SPOROVÉHO PORIADKU
AKO PRÁVNY PROSTRIEDOK, KTORÉHO NEVYČERPANIE VYLUČUJE
PRÍPUSTNOSŤ ÚSTAVNEJ SŤAŽNOSTI**

Ak v zmysle § 365 ods. 2 Civilného sporového poriadku možno odvolanie strany proti rozhodnutiu vo veci samej odôvodniť aj vadou právoplatného uznesenia súdu prvej inštancie, ktoré predchádzalo rozhodnutiu vo veci samej a ktorého vada mala vplyv na rozhodnutie vo veci samej, potom odvolanie strany proti rozhodnutiu vo veci samej je právnym prostriedkom podľa § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde, ktorý podľa § 55 písm. d) zákona o ústavnom súde vylučuje prípustnosť ústavnej sťažnosti strany proti uzneseniu súdu prvej inštancie, ktorým bolo rozhodnuté o prípustnosti vstupu intervenienta do konania.

(Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. PLz. ÚS 3/2022 z 9. novembra 2022)

Ústavný súd Slovenskej republiky v pléne zloženom z predsedu Ivana Fiačana a sudcov Jany Baricovej, Ladislava Duditša, Libora Duľu, Miroslava Duriša, Rastislava Kaššáka, Jany Laššákovej, Miloša Maďara, Petra Molnára, Petra Straku (sudca spravodajca), Ľuboša Szigetiho, Roberta Šorla a Martina Vemarského podľa § 13 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov **vo veci zjednotenia právneho názoru** vysloveného II. senátom Ústavného súdu Slovenskej republiky v náleze č. k. **II. ÚS 203/2021** z 11. novembra 2021 a odlišného právneho názoru, ku ktorému dospel III. senát Ústavného súdu Slovenskej republiky v konaní **sp. zn. III. ÚS 598/2021**, takto

r o z h o d o l :

Ak v zmysle § 365 ods. 2 Civilného sporového poriadku možno odvolanie strany proti rozhodnutiu vo veci samej odôvodniť aj vadou právoplatného uznesenia súdu prvej inštancie, ktoré predchádzalo rozhodnutiu vo veci samej a ktorého vada mala vplyv na rozhodnutie vo veci samej, potom odvolanie strany proti rozhodnutiu vo veci samej je právnym prostriedkom podľa § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde, ktorý podľa § 55 písm. d) zákona o ústavnom súde vylučuje prípustnosť ústavnej sťažnosti strany proti uzneseniu súdu prvej inštancie, ktorým bolo rozhodnuté o prípustnosti vstupu intervenienta do konania.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Odlišné právne názory

1. Podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich

z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

I.1. Konanie vedené pod sp. zn. II. ÚS 203/2021:

2. Ústavnému súdu bola 9. marca 2021 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľky LITA, autorská spoločnosť (ďalej len „sťažovateľka LITA“), ktorou sa domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) č. k. 12Ca/19/2019 z 15. februára 2021, ktorým okresný súd nepripustil vstup sťažovateľky LITA do napadnutého konania. Navrhovala, aby ústavný súd vyslovil porušenie označených práv napadnutým uznesením okresného súdu, zrušil ho, vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie a priznal náhradu trov konania. Súčasťou podanej ústavnej sťažnosti bol návrh sťažovateľky LITA na odklad vykonateľnosti napadnutého uznesenia a vydanie dočasného opatrenia, ktorým by ústavný súd prikázal okresnému súdu prerušiť napadnuté konanie do rozhodnutia o ústavnej sťažnosti vo veci samej.

3. Sťažovateľka Slovak Telekom, a. s. (ďalej len „sťažovateľka Slovak Telekom“), sa ústavnou sťažnosťou doručou ústavnému súdu 22. marca 2021 domáhala vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na rovnosť účastníkov konania podľa čl. 47 ods. 3 ústavy, základného práva podľa čl. 36 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením okresného súdu o nepripustení vstupu sťažovateľky LITA do napadnutého konania. Sťažovateľka Slovak Telekom tiež navrhla, aby ústavný súd napadnuté uznesenie okresného súdu zrušil, vec mu vrátil na ďalšie konanie a priznal náhradu trov konania.

4. Ústavný súd na neverejnom zasadnutí pléna konanom 14. apríla 2021 uznesením č. k. PLs. ÚS 32/2021 rozhodol o spojení uvedených ústavných sťažností na spoločné konanie so sp. zn. II. ÚS 203/2021.

5. Ústavný súd následne prijal uznesením č. k. II. ÚS 203/2021-22 z 21. apríla 2021 ústavné sťažnosti sťažovateľiek LITA a Slovak Telekom v celom rozsahu na ďalšie konanie. Zároveň týmto uznesením rozhodol aj o dočasnom opatrení, ktorým prikázal okresnému súdu prerušiť namietané konanie do právoplatnosti skončenia konania o ústavnej sťažnosti.

6. Podstatou oboch ústavných sťažností bolo tvrdenie sťažovateľky LITA a sťažovateľky Slovak Telekom o porušení ich základného práva na súdnu a inú právnu ochranu, ku ktorému malo dôjsť procesným rozhodnutím okresného súdu o návrhu žalobkyne Slovenskej asociácie producentov v audiovizíii (ďalej aj „SAPA“) na nepripustenie vstupu sťažovateľky LITA ako intervenienta na strane sťažovateľky Slovak Telekom do namietaného konania. Obe sťažovateľky boli toho názoru, že ide o rozhodnutie, ktoré je spôsobilé ovplyvniť priebeh konania a má závažný dopad na právne postavenie oboch sťažovateľiek. Poukázali aj na to, že v skutkovo a právne identických sporoch všeobecné súdy opakovane rozhodli, že vstup sťažovateľky LITA ako intervenienta je prípustný, keďže môže mať vplyv na jej právne postavenie a vzájomné vzťahy so stranami sporu.

7. Sťažnostná argumentácia v oboch ústavných sťažnostiach bola v podstatných bodoch zhodná. Sťažovateľky poukazovali na to, že ide o spor týkajúci sa nárokov z kolektívnej správy pri káblovej retransmisii. SAPA pôsobí ako organizácia kolektívnej správy a sťažovateľku Slovak Telekom žaluje o vydanie bezdôvodného obohatenia vo výške 6 313 653 eur s príslušenstvom z titulu nevyplatených nárokov z kolektívnej správy. SAPA tvrdila, že sťažovateľka Slovak Telekom káblovou retransmisiou šíri audiovizuálne diela, ktoré v rámci

oprávnenia výkonu kolektívnej správy zastupuje SAPA a vyberá odmeny v prospech nositeľov práv. Obe sťažovateľky namietali, že časť žalobou uplatneného nároku proti sťažovateľke Slovak Telekom sa týka majetkových práv, ktoré už sťažovateľka Slovak Telekom vysporiadala uzatvorením dohody o urovnaní a hromadnej licenčnej zmluvy so sťažovateľkou LITA, ako aj s ostatnými organizáciami kolektívnej správy. Konkrétne sa to týka uplatneného nároku na odmenu za udelenie súhlasu na použitie audiovizuálneho diela podľa § 19 ods. 3 zákona č. 185/2015 Z. z. Autorský zákon v znení neskorších predpisov (ďalej aj „autorský zákon“). Sťažovateľka Slovak Telekom argumentovala, že tento nárok vzhľadom na rovnaké oprávnenie sťažovateľky LITA na výkon kolektívnej správy vo vzťahu k odmene za udelenie súhlasu na použitie audiovizuálneho diela bol pre rozhodné obdobie vysporiadaný hromadnou licenčnou zmluvou, preto vstup sťažovateľky LITA do konania ako intervenienta na svojej strane považovala za dôvodný. Podľa sťažovateľky Slovak Telekom má sťažovateľka LITA preukázateľne právny záujem na výsledku sporu. Sťažovateľka LITA v tejto súvislosti tvrdila, že prípadne vyhovie žaloby SAPA vo vzťahu k týmto nárokom bude mať vplyv na jej právne postavenie vo vzťahu k sťažovateľke Slovak Telekom, keďže sťažovateľka Slovak Telekom všetky majetkové nároky z titulu použitia audiovizuálnych diel (a to aj v oblasti káblovej retransmisie) už na základe hromadnej licenčnej zmluvy vysporiadala. Je teda zrejmé, že výsledok sporu má potenciálne vplyv na hmotnoprávne vzťahy medzi sťažovateľkami (prípadné bezdôvodné obohatenie na úkor sťažovateľky Slovak Telekom). Vychádzajúc z uvedeného, sú sťažovateľky toho názoru, že okresný súd rozhodol o nepripustení sťažovateľky LITA do prebiehajúceho konania arbitrárne, keď dospel k záveru, že nepreukázala právny záujem na výsledku sporu a že vyhovujúci rozsudok vo veci samej ju nie je spôsobilý akokoľvek ovplyvniť, čo je vecne nesprávny záver nemajúci oporu v rozhodných skutkových okolnostiach, ktorými sťažovateľky v rámci prebiehajúceho konania argumentovali. Tvrdili tiež, že z obsahu napadnutého uznesenia nie je zrejmé, akými predpismi sa okresný súd riadil, keď dospel k záveru, že sťažovateľka LITA nepreukázala právny záujem na výsledku sporu. Odôvodnenie napadnutého uznesenia považovali za nedostatočné a arbitrárne, keď sa okresný súd v odôvodnení napadnutého uznesenia nevysporiadal s relevantnými argumentmi sťažovateľiek, namietanými skutkovými okolnosťami, ako aj nimi predloženými dôkazmi.

8. Ústavný súd nálezom č. k. II. ÚS 203/2021-63 z 11. novembra 2021:

- a) vyslovil porušenie základného práva sťažovateľky LITA na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením okresného súdu (výrok I);
- b) vyslovil porušenie základného práva sťažovateľky Slovak Telekom na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, porušenie práva na rovnosť účastníkov konania podľa čl. 47 ods. 3 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (výrok II);
- c) zrušil napadnuté uznesenie okresného súdu č. k. 12Ca/19/2019 z 15. februára 2021 a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie (výrok III);
- d) priznal sťažovateľkám náhradu trov konania, a to každej z nich vo výške 691,34 eur (výrok IV a V).

9. Ústavný súd konštatoval, že napadnuté uznesenie okresného súdu je arbitrárne a nepreskúmateľné, keďže nedáva žiadne relevantné odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany a nereflektuje na rozhodné skutkové okolnosti veci, na ktoré sa sťažovateľky v konaní odvolávali. Poukázal na odôvodnenie v bode

6 napadnutého uznesenia, kde je koncentrované samotné posúdenie návrhu SAPY na nepripustenie intervenienta do konania. Konštatuje, že intervenient (sťažovateľka LITA) „... nepreukázal svoj právny záujem na výsledku sporu, nakoľko prípadný vyhovujúci rozsudok vo veci samej ho nie je spôsobilý akokoľvek ovplyvniť. Takýto rozsudok bude záväzný iba vo vzťahu k žalovanému, a to aj v prípade jeho výkonu. Rovnako nie je tento spôsobilý ovplyvniť akékoľvek hmotnoprávne vzťahy medzi žalovaným a intervenientom na strane žalovaného, subjektom LITA... (dohoda o urovnaní a hromadná licenčná zmluva) nakoľko tieto nie sú predmetom tohto konania, a to ani vo vzťahu k aktívnej vecnej legitímácii žalobcu na podanie žaloby, ktorú súd v tomto štádiu konania vzhľadom na predložené oprávnenia na výkon kolektívnej správy práv nepovažuje za spornú.“.

10. Podľa ústavného súdu je zrejmé a nepochybné, že sťažovateľka Slovak Telekom sa v prebiehajúcom konaní bráni vo vzťahu k časti uplatňovaného nároku (licenčná odmena za použitie audiovizuálnych diel káblovou retransmisiou) tým, že tieto majetkové práva pre rozhodné obdobie už vysporiadala s inými organizáciami kolektívnej správy, ako je SAPA, konkrétne so sťažovateľkou LITA, ktorá má rovnaké oprávnenie v tomto smere ako SAPA. Ústavný súd preto konštatoval, že záver okresného súdu o nepreukázaní právneho záujmu sťažovateľky LITA na výsledku sporu je nielenže nepreskúmateľný, a preto arbitrárny, ale aj vecne nesprávny, v rozpore s obsahom spisu. Pokiaľ ide o záver okresného súdu, že výsledok konania nie je spôsobilý „ovplyvniť akékoľvek hmotnoprávne vzťahy medzi žalovaným a intervenientom na strane žalovaného, subjektom LITA“, ústavný súd konštatoval, že vzhľadom na oprávnenia sťažovateľky LITA a SAPA na výkon kolektívnej správy je (vychádzajúc z uzavretých dohôd medzi sťažovateľkami) minimálne sporné, či SAPA uplatňuje tie isté nároky, ktoré už boli vysporiadané týmito dohodami. Preto je dôvodné a žiaduce, aby sťažovateľka LITA ako intervenient v prebiehajúcom konaní potvrdila, resp. vyvrátila tvrdenia sťažovateľky Slovak Telekom o vysporiadaní žalobou uplatnených nárokov.

11. Sťažovateľka Slovak Telekom v ústavnej sťažnosti namietala okrem porušenia čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru aj porušenie základného práva na rovnosť účastníkov konania podľa čl. 47 ods. 3 ústavy. Porušenie princípu kontradiktórnosti malo spočívať v tom, že okresný súd jej ako strane konania nevytvoril možnosť vyjadriť sa k návrhu protistrany na nepripustenie intervenienta do konania pred samotným vydaním uznesenia o nepripustení vstupu intervenienta.

I.2. Konanie vedené pod sp. zn. III. ÚS 598/2021:

12. Ústavnému súdu bola 18. augusta 2021 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľky Orange Slovensko, a. s. (ďalej len „sťažovateľka Orange Slovensko“), ktorou sa domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením okresného súdu č. k. 26Cb/42/2019 z 9. augusta 2021. Sťažovateľka Orange Slovensko navrhuje, aby ústavný súd zrušil napadnuté uznesenie, vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie a priznal sťažovateľke Orange Slovensko náhradu trov konania. Sťažovateľka zároveň navrhuje, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu prerušiť konanie do právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu vo veci samej.

13. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 598/2021-18 z 28. októbra 2021 prijal ústavnú sťažnosť sťažovateľky Orange Slovensko na ďalšie konanie v celom rozsahu a návrhu na dočasné opatrenie nevyhovet.

14. Dňa 20. augusta 2021 bola ústavnému súdu doručená ústavná sťažnosť sťažovateľky LITA, autorská spoločnosť (ďalej len „sťažovateľka LITA“), ktorou sa domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením okresného súdu. Sťažovateľka LITA navrhuje zrušenie napadnutého uznesenia a vrátenie veci okresnému súdu na ďalšie konanie, ako aj priznanie náhrady trov konania. V konaní pred ústavným súdom navrhuje vydanie rozhodnutia o dočasnom opatrení, ktorým by ústavný súd uložil okresnému súdu prerušiť konanie až do právoplatného rozhodnutia ústavného súdu o podanej ústavnej sťažnosti.

15. Ústavnú sťažnosť sťažovateľky LITA ústavný súd uznesením č. k. II. ÚS 430/2021-15 z 30. septembra 2021 prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu a prikázal okresnému súdu prerušiť napadnuté konanie do právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu vo veci samej.

16. Uznesením č. k. PLs. ÚS 65/2021-8 z 10. novembra 2021 ústavný súd spojil konanie o ústavnej sťažnosti sťažovateľky Orange Slovensko vedené pod sp. zn. III. ÚS 598/2021 a konanie o ústavnej sťažnosti sťažovateľky LITA vedené pod sp. zn. II. ÚS 430/2021 na spoločné konanie vedené ďalej pod sp. zn. III. ÚS 598/2021.

17. Z obsahu oboch ústavných sťažností vyplýva rovnaký skutkový stav ako v prípade sťažovateľky LITA a sťažovateľky Slovak Telekom. Žalobkyňa – SAPA sa žalobou proti sťažovateľke Orange Slovensko domáha zaplata 1 116 990 eur s príslušenstvom ako odmeny za súhlas na používanie audiovizuálnych diel a audiovizuálnych záznamov káblovou retransmisiou. Sťažovateľka Orange Slovensko sa v súdnom konaní bráni tým, že za používanie audiovizuálnych diel pri káblovej retransmisii uhradila licenčnú odmenu sťažovateľke LITA, a to na základe uzatvorenej dohody o urovaní a hromadnej licenčnej zmluvy z 13. októbra 2017.

18. Sťažovateľka LITA 5. októbra 2020 oznámila okresnému súdu vstup do konania ako intervenient na strane sťažovateľky Orange Slovensko ako žalovaného. Vstup do konania odôvodnila tým, že:

- ako organizácia kolektívnej správy vykonáva na základe oprávnenia Ministerstva kultúry Slovenskej republiky kolektívnu správu majetkových práv autorov a iných nositeľov práv k dielam literárnym, dramatickým, hudobnodramatickým, choreografickým, audiovizuálnym, fotografickým, k dielam výtvarného umenia, architektonickým dielam a dielam úžitkového umenia. Okrem uvedeného tiež vykonáva povinnú kolektívnu správu v odbore použitia audiovizuálnych a ostatných spomenutých diel káblovou retransmisiou;
- sťažovateľka Orange Slovensko už vysporiadala všetky svoje povinnosti vzniknuté z používania audiovizuálnych diel káblovou retransmisiou uzatvorením dohody o urovaní a hromadnej licenčnej zmluvy a pokiaľ by žalobca so svojou žalobou voči sťažovateľke Orange Slovensko uspel, došlo by k bezdôvodnému obohateniu na strane žalobcu;
- priznaním tvrdeného nároku žalobcu by súd poprel zmluvný a zákonný mandát sťažovateľky LITA na správu práv autorov audiovizuálnych diel pri ich použití káblovou retransmisiou;
- ak by bol žalobca v spore úspešný, sťažovateľka Orange Slovensko by sa mohla pokúsiť uplatniť práve voči sťažovateľke LITA nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia, náhradu škody alebo iný peňažný nárok.

19. Sťažovateľka LITA namieta tvrdenie žalobcu, že ním uplatňovaný výrok nesúvisí s nositeľmi práv k dielam, ktoré spravuje sťažovateľka LITA. Žalobca zastupuje výlučne výrobcov originálov audiovizuálnych diel, avšak tým patria iba práva súvisiace s autorským právom (§ 118 a nasl. autorského zákona). Priamo a zo zákona však autorské práva

k audiovizuálnym dielam vykonávajú práve autori, ktorých zastupuje sťažovateľka LITA. Výrobcovia audiovizuálnych diel môžu vykonávať práva autorov audiovizuálnych diel len v prípadoch, ak ide o diela vytvorené v Slovenskej republike po 1. marci 2007 a výrobca audiovizuálneho diela získal písomný súhlas na vytvorenie originálu audiovizuálneho diela od všetkých autorov tohto diela a dohodol sa s nimi na odmene za vytvorenie audiovizuálneho diela a na odmene alebo spôsobe jej určenia osobitne za každé jednotlivé použitie audiovizuálneho diela. Splnenie týchto podmienok žalobca podľa sťažovateľky LITA nepreukázal.

20. SAPA navrhla, aby okresný súd vstup intervenienta nepripustil. Napadnutým uznesením okresný súd intervenienta (sťažovateľku LITA) do konania nepripustil, pretože: „Intervenient nepreukázal právny záujem na úspešnosti sporovej strany, ku ktorej pristúpil. Predmetom konania je spor o zaplatenie peňažnej sumy titulom nezaplatenia licenčnej odmeny za vykonávanie káblovej retransmisie audiovizuálnych diel a záznamov prostredníctvom programových služieb vo vymedzenom období, bez udelenia súhlasu, bez zaplatenia odmeny za udelenie súhlasu, bez zaplatenia odmeny nositeľom práv, ktorých zastupuje žalobca ako organizácia kolektívnej správy. Súd prisvedčil názoru žalobcu, že rozsudok vo veci samej nie je spôsobilý ovplyvniť hmotnoprávne postavenie intervenienta, pretože je záväzný len inter partes, medzi stranami sporu. Vzťah medzi žalovaným a intervenientom, ani ich vzájomné práva a povinnosti nie sú predmetom prebiehajúceho konania. Žalobca aj intervenient vykonávajú kolektívnu správu samostatne, vzájomne nezávisle, na základe vlastných oprávnení vydaných v príslušných správnych konaniach. Žalobcom uplatnený právny nárok vo vzťahu k žalovanému preto podľa názoru súdu nesúvisí s právnymi vzťahmi, či prípadnými nárokmi intervenienta voči žalovanému a naopak. Súd je toho názoru, že práva a povinnosti intervenienta ako organizácie kolektívnej správy sa podľa hmotného práva rozhodnutím súdu v predmetnej veci žiadnym spôsobom nezmenia, a teda hmotnoprávne postavenie intervenienta nebude výsledkom tohto sporu nijakým spôsobom dotknuté.“

21. Jediným zákonným kritériom, ktorého splnenie súd pri rozhodovaní o pripustení intervenienta skúma, je podľa sťažovateľiek existencia jeho právneho záujmu na výsledku konania. Nesúhlasné stanovisko SAPA nemôže byť dôvodom na rozhodnutie o nepripustení intervenienta, čo možno chápať aj ako zákonnú výnimku z dispozičnej zásady. Ide o problematiku, ktorá sa rieši prostredníctvom viacerých súdnych konaní, a vzhľadom na predmet sporu je aj vo verejnom záujme, aby sa umožnila účasť na tomto konaní všetkým právnym subjektom, ktoré disponujú relevantnými informáciami relevantnými pre vyriešenie tohto problému. Sťažovateľky odôvodneniu namietaného uznesenia vytykajú jeho nepreskúmateľnosť. V závere poukázali na odlišné právne závery okresného súdu v identických veciach, keď okresný súd vstup intervenienta pripustil.

II.

Zjednotenie odlišných právnych názorov

22. Podľa § 13 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), ak senát ústavného súdu v rámci svojej rozhodovacej činnosti dospeje k právnemu názoru odlišnému od právneho názoru vyjadreného už v rozhodnutí niektorého zo senátov ústavného súdu, sudca spravodajca predloží plénu ústavného súdu návrh na zjednotenie právnych názorov. Plénum ústavného súdu rozhodne o zjednotení právnych názorov

uznesením. Senát ústavného súdu je v ďalšom konaní viazaný uznesením pléna ústavného súdu.

23. Sťažovateľky Slovak Telekom a Orange Slovensko sú právnické osoby vystupujúce v civilných konaniach prebiehajúcich na okresnom súde v pozícii žalovaných na základe žaloby SAPA, ktorá popiera právny záujem sťažovateľky LITA na výsledku sporov, a tým aj jej vstup do konania v pozícii intervenienta. SAPA tvrdí, že v dotknutých konaniach si uplatnila samostatný, nezávislý nárok od nárokov iných organizácií kolektívnej správy, a to s poukazom na § 169 ods. 4 písm. b) v spojení s § 165 ods. 9 a 10 autorského zákona. Poprela argumentáciu sťažovateľky LITA, že by mohlo vzniknúť na jej strane bezdôvodné obohatenie, keďže to povaha žalobou uplatneného nároku vylučuje. Ústavný súd vo vzťahu k sťažovateľke Slovak Telekom deklaroval porušenie čl. 47 ods. 3 ústavy z dôvodu, že bez jej vedomia došlo k vydaniu namietaného uznesenia okresného súdu, a tým aj k porušeniu čl. 6 ods. 1 dohovoru, keďže princíp kontradiktórnosti je jedným z jeho aspektov.

24. V konaní vedenom pod sp. zn. II. ÚS 203/2021 ústavný súd vo vzťahu k sťažovateľke Slovak Telekom rozhodol tak, že základné právo sťažovateľky Slovak Telekom na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 listiny, právo na rovnosť účastníkov konania podľa čl. 47 ods. 3 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru boli porušené uznesením okresného súdu č. k. 12Ca/19/2019 z 15. februára 2021. Z uvedeného dôvodu zároveň priznal sťažovateľke Slovak Telekom aj požadovanú náhradu trov konania.

25. Pri prejednávaní veci sp. zn. III. ÚS 598/2021 dospel III. senát ústavného súdu k odlišnému právnomu záveru, pokiaľ ide o prípustnosť ústavnej sťažnosti sťažovateľky Orange Slovensko. V okolnostiach posudzovanej veci sa teda odlišný právny názor nedotýka sťažovateľky LITA ako intervenienta a porušenia jej základných práv a slobôd. III. senát ústavného súdu dospel k záveru, že sťažovateľka Orange Slovensko nevyčerpala všetky opravné prostriedky, ktoré jej zákon priznáva na ochranu jej základných práv a slobôd (§ 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde), a preto je jej sťažnosť neprípustná podľa § 55 písm. d) zákona o ústavnom súde a nemožno jej vyhovieť.

26. Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

27. Subsidiarita právomoci ústavného súdu rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ústavy má za následok, že jej vznik sa spája s uskutočnením skoršieho konania pred inými orgánmi verejnej moci v Slovenskej republike a zánik nastáva plynutím času. Princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu vyjadrený v čl. 127 ods. 1 ústavy vylučuje, aby si sťažovateľ vyberal spôsob ochrany svojho základného práva a orgán verejnej moci, pred ktorým ho uplatní (II. ÚS 147/02).

28. Podľa § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde je ústavná sťažnosť neprípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd. Vyčerpanie právnych prostriedkov, ktoré zákon poskytuje na účinnú ochranu základných práv a slobôd a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov, je jednou z podmienok prípustnosti sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, a teda aj podmienkou konania vo veci individuálnej ochrany základných práv a slobôd pred ústavným súdom. V prípade nesplnenia tohto postupu platí, že ústavná sťažnosť je neprípustná podľa § 55 písm. d) zákona o ústavnom súde.

29. Podľa § 355 ods. 2 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) platí, že proti uzneseniu súdu prvej inštancie je prípustné odvolanie, ak to zákon pripúšťa.

30. Vo svojej podstate teda odvolanie proti uzneseniu prípustné nie je, avšak je prípustné v prípadoch, ktoré sú taxatívne vypočítané v § 357 CSP.

31. Doslovným výkladom § 357 CSP by bolo možné dospieť k záveru, že nesprávnosť iného uznesenia ako takého, ktorý je uvedený v taxatívnom výpočte v § 357 CSP, nemožno namietat'. Tak ako každú inú právnu normu, ani toto ustanovenie však nemožno vnímať izolovane, ale systematicky a vo vzájomných súvislostiach – v tomto prípade predovšetkým v spojitosti s § 365 ods. 2 CSP.

32. Podľa § 365 ods. 2 CSP možno odvolanie proti rozhodnutiu vo veci samej odôvodniť aj tým, že právoplatné uznesenie súdu prvej inštancie, ktoré predchádzalo rozhodnutiu vo veci samej, má vadu uvedenú v odseku 1, ak táto vada mala vplyv na rozhodnutie vo veci samej. Nesprávnosť uznesenia, proti ktorému nie je prípustné odvolanie podľa § 357 CSP, tak v konečnom dôsledku je možné namietat'. Vada procesného uznesenia (niektorá z vád uvedených v § 365 ods. 1 CSP, pozn.) predchádzajúceho meritórnemu rozhodnutiu teda môže byť dôvodom na podanie odvolania voči meritórnemu rozhodnutiu (kde už odvolanie prípustné je).

33. Podľa § 83 CSP súd na návrh rozhodne, či je vstup intervenienta prípustný. O tomto návrhu rozhoduje súd uznesením. Ak súd zistí, že intervenient nemá právny záujem na výsledku konania, vo výroku uznesenia vysloví, že vstup intervenienta nie je prípustný.

34. Uznesenie o nepripustení intervenienta do konania nie je uvedené v taxatívnom výpočte podľa § 357 CSP, t. j. nie je proti nemu prípustné odvolanie. Pre naplnenie hypotézy právnej normy obsiahnutej v § 365 ods. 2 CSP je však nutné kumulatívne splnenie dvoch ďalších podmienok:

a) toto procesné rozhodnutie musí mať vadu podľa § 365 ods. 1 CSP a

b) táto vada musí mať vplyv na rozhodnutie vo veci samej.

35. Podľa § 365 ods. 1 písm. b) CSP možno odvolanie odôvodniť tým, že súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

36. Obsah práva na spravodlivý proces (right to fair trial) je pomerne široký a pod týmto pojmom treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Možno tu zaradiť predovšetkým právo na prístup k súdu, právo na súd zriadený priamo zákonom, právo na nezávislý a nestranný súd, právo na zákonného sudcu, právo na prejednanie sporu v primeranej lehote, právo na riadne poučenie o procesných právach a povinnostiach, právo byť vypočutý, právo navrhovať dôkazy a vyjadrovať sa k nim, kontradiktórnosť konania, rovnosť zbraní, zákaz prekvapivých rozhodnutí, zákaz ľubovôle, právo na vysporiadanie sa so všetkými relevantnými skutočnosťami v konaní zo strany súdu, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, právo na preskúmanie rozhodnutia. Porušenie ktoréhokolvek čiastkového práva strany sporu postupom súdu predstavuje pochybenie súdu, avšak o naplnenie odvolacieho dôvodu pôjde len vtedy, ak tento nesprávny procesný postup súdu, znemožňujúci realizáciu práv strany sporu, dosiahne určitú intenzitu, ktorá odôvodní záver o tom, že celé konanie sa nejaví ako spravodlivé (Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2016, s. 1239).

37. Vychádzajúc z podanej ústavnej sťažnosti, ústavný súd konštatuje, že sťažovateľka Orange Slovensko v súvislosti s napadnutým uznesením namieta nedostatočné odôvodnenie, svojvoľnosť (arbitrárnosť) a nesprávne právne závery, ktoré v súvislostiach prejedávaného prípadu považuje za ústavnoprávne neudržateľné.

38. Nesprávne či arbitrárne rozhodnutie o nepripustení intervenienta môže mať za následok porušenie práv vylúčeného intervenienta v podobe odmietnutia prístupu k súdu v rozpore s právnym poriadkom. Rovnako ním však môže byť zasiahnuté do procesných práv strany, na ktorej podporu mal intervenient vystupovať, keďže takéto rozhodnutie je spôsobilé obmedziť právo hájiť svoje záujmy prostredníctvom účasti a podpory intervenienta, a tým aj ovplyvniť konečné rozhodnutie súdu v spore.

39. Ak by teda okresný súd vo veci samej rozsudkom rozhodol v neprospech sťažovateľky Orange Slovensko, tá by podľa názoru ústavného súdu podané odvolanie mohla dôvodiť aj vadami procesného uznesenia, ktoré vydaniu rozsudku predchádzalo, teda aj vadami ústavnou sťažnosťou napadnutého uznesenia (ako ich popísala v podanej ústavnej sťažnosti). Skutočnosť, že sťažovateľka Orange Slovensko môže svoje námietky a výhrady proti napadnutému uzneseniu uplatniť v ďalej prebiehajúcim konaní, vzhľadom na princíp subsidiarity vyplývajúci z čl. 127 ods. 1 ústavy vylučuje právomoc ústavného súdu meritórne konať a rozhodovať o uplatnených námietkach porušenia označených práv.

40. S ohľadom na popísanú zásadu subsidiarity je nutné konštatovať, že ústavná sťažnosť sťažovateľky Orange Slovensko je neprípustná podľa § 55 ods. 2 zákona o ústavnom súde. Na skutočnosť, že takej ústavnej sťažnosti nemožno vyhovieť, nič nemení ani to, že napadnuté uznesenie o nepripustení intervenienta v konečnom dôsledku bude zrušené ešte pred vydaním meritórného rozhodnutia. Na rozdiel od sťažovateľky Orange Slovensko, ktorá je v napadnutom konaní v pozícii žalovaného, totiž sťažovateľka LITA nie je ani stranou konania, ktorá by mohla podať odvolanie proti meritórnemu rozhodnutiu v zmysle § 359 CSP, a nie je ani intervenientom, ktorý by mohol podať odvolanie podľa § 360 CSP.

41. Po rekapitulácii a sumarizácii všetkých formulovaných dôvodov plénum ústavného súdu zjednotilo odlišné právne názory senátov ústavného súdu, tak ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia.